

Великобританії, де має назву «misdemeanour», та являє собою категорію найменш небезпечних злочинів, які знаходяться на межі з адміністративними правопорушеннями. Кримінальні проступки за законодавством Франції виступають складовою частиною трьохланкової системи поділу кримінальних правопорушень на злочини, проступки і порушення [2].

Список використаних джерел

1. Основні переваги нового Кримінально-процесуального кодексу України. URL: <http://uprav.ck.minjust.gov.ua/htmls/new_kpk.html>.

2. Усманов Ю. Кримінальний проступок – спосіб пом'якшити відповідальність? *Правова консультація*. URL: <<http://www.pravoconsult.com.ua/shho-take-kriminalnijprostupok-i-z-chim-jogoyidyat-v-ukrayini/#ixzz44UbUj9OL>>.

3. Ковальчук Д. Поняття та ознаки кримінального проступку. *Юридичний колос*. URL: <<http://jurkolos.com.ua/materials/darina-kovalchuk2/>>.

Буряченко Олеся Анатоліївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
кримінального процесу Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, професор **Письменний Д. П.**

ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

Верховною Радою України в листопаді 2018 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», що набуде чинності з 01 січня 2020 року [1].

Законодавець привів у відповідність Кримінальний кодекс України до положень Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України), зміст якого, з моменту набрання ним чинності у листопаді 2012 року та передбачив положення, що стосуються кримінального провадження щодо кримінальних проступків і які мали б вступити в дію одночасно з набранням чинності законом України про кримінальні проступки. Відсутність такого Закону, на нашу думку, блокувала можливість здійснювати кримінальне судочинство щодо

злочинів невеликої тяжкості у спрощеному порядку, а також тягла за собою безпідставне навантаження на органи досудового розслідування, що, в свою чергу, мало вплив на низький рівень якості проведення досудового розслідування у всіх кримінальних провадженнях.

Проте чи дійсно таке спрощення забезпечить дотримання прав усіх учасників кримінального провадження? Деякі запропоновані новації у цій частині уже отримали критику у адвокатському та науковому експертному середовищі. Як зазначає Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України «аналіз тексту законопроекту в частині змін до КПК України свідчить, що окремі його положення не враховують вимог статей 5, 6 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» [2].

Здавалося, що прийняття цього Закону мало б пом'якшувати кримінальну відповідальність, шляхом віднесення частини злочинів до групи «кримінальні проступки», особливою ознакою яких є відсутність судимості після відбуття засудженням покарання. Проте, народними депутатами було прийнято ряд змін, щодо посилення кримінальної відповідальності. Так, наприклад криміналізоване діяння, яке до цього часу було і є адміністративним правопорушенням, а саме доповнено Кримінальний кодекс України статтею 286-1 «Керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції». Крім того, прийнятий закон передбачає, що затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок, передбачений вказаною вище статтею 286-1 Кримінального кодексу України, здійснюється не більш як на три години з обов'язковим доставленням такої особи до медичного закладу для забезпечення проходження відповідного медичного освідчування.

Відносно інших кримінальних проступків встановлено, що за наявності у службової особи органу, який проводить досудове розслідування, достатніх підстав вважати, що особа перебуває у стані сп'яніння або під впливом лікарських засобів, що знижують увагу та швидкість реакції, вона може затримати таку особу до двадцяти чотирьох годин без рішення суду. Тобто законодавцем звужено права людини в частині можливості відмовитись, без настання негативних юридичних наслідків для особи у вигляді притягнення її до кримінальної відповідальності, від проходження медичного освідчування на предмет перебування у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння або перебування під впливом лікарських засобів, що взагалі є медичною таємницею та охороняється законом, у випадку, якщо посадова особа Національної поліції матиме «підозру» щодо перебування особи в такому стані. Така норма в цілому порушує принцип презумпції невинуватості, який гарантований Конституцією України. Доречно згадати про нещодавнє Рішення Конституційного

суду України у справі про визнання неконституційною статті 368-2 Кримінального кодексу України про незаконне збагачення [3]. У ньому Суд дійшов висновку про неможливість за приписами статей 62, 63 Конституції України законодавчо формулювати склад такого злочину, яким буде покладено на особу обов'язок підтверджувати доказами правомірність своїх діянь, тобто доводити свою невинуватість та надавати стороні обвинувачення право вимагати від особи підтвердження доказами правомірності її дій (у даному випадку проходити медичне освідування).

Зазнала змін, що посилюють відповідальність громадян, також стаття 21 Кримінального кодексу України. Чинним на сьогодні Кримінальним кодексом України визначено, що особа, яка вчинила злочин у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин, підлягає кримінальній відповідальності. Проте положення щодо вчинення злочину внаслідок вживання особою «інших одурманюючих речовин» було замінено на вчинення кримінального правопорушення під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Зазначений підхід є досить дивним, оскільки вживання алкоголю та наркотичних засобів зазвичай є вибором особи, у той час, коли вживання деяких ліків, які знижують увагу та швидкість реакції є життєвою необхідністю для певних осіб. Тобто побічні ефекти, які можуть мати місце після прийняття таких ліків особою, здебільшого не є метою такої особи, а внаслідок прийняття вищевказаного положення закону особа, взагалі може відмовитись від вживання необхідних їй ліків та поставити своє життя, яке, до речі, за Конституцією України є найвищою цінністю, під загрозу через побоювання настання негативних наслідків у вигляді притягнення до кримінальної відповідальності.

Відповідно до нової редакції ст.219 КПК України досудове розслідування кримінальних проступків залежно від обставин має бути закінчене в строк від 72 год. до одного місяця, що є коротшим, ніж термін досудового розслідування злочинів. Так само передбачені скорочені строки судового розгляду справ про кримінальні проступки. Відповідно до змінених статей 381, 382 КПК України суд у п'ятиденний строк, а в разі затримання особи – невідкладно, призначає судовий розгляд. При цьому справа розглядається за відсутності учасників провадження, якщо обвинувачений не оспорує встановлених під час дізнання обставин і згоден з обвинувальним актом. Отже, прийнятий закон змінив процедуру розгляду обвинувального акта. Нині розгляд останнього можливий за відсутності обвинуваченого, але з обов'язковою участю захисника. Натомість нововведення виключає розгляд обвинувального акта за відсутності обвинуваченого, але дозволяє розгляд справи без

захисника. Вбачається, що нова редакція ст.381 КПК України погіршує становище особи в суді.

Вважаємо, що спрощення провадження щодо притягнення особи до кримінальної відповідальності в Україні, за умови якісного виконання своїх обов'язків дізнавачами, має забезпечити швидке розслідування кримінальних проступків, а також надати можливість зосередити діяльність слідчих апаратів Національної поліції на розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів, сприяти зменшенню навантаження на органи досудового слідства.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : зауваження до проекту Закону України. 2019. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:-mcLnIfjpTEJ:https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34%3Fid%3D%26pf3511%3D63928%26pf35401%3D469212+%&c d=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>.

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 59 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 368-2 Кримінального кодексу України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-19>.

Васюта Юлія Володимирівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального процесу Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент ***Мельник О. В.***

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

01.01.2020 набуває чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». Його прийняття викликано необхідністю законодавчого врегулювання застосування положень Кримінального процесуального кодексу